

Sygn. akt VII U 1494/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 października 2019 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Monika Roslan - Karasińska

Protokolant: st. sekr. sądowy Maria Nalewczyńska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 14 października 2019 r. w Warszawie

sprawy L. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W.

o wysokość emerytury i kapitału początkowego

na skutek odwołania L. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W.

z dnia 31 października 2018 r. znak:(...)

i z dnia 15 października 2018 r. (...) - 2018

1. umarza postępowanie w zakresie w odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 31 października 2018 r. znak:(...) w zakresie zmienionym decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 25 lipca 2019 r. znak: (...) oraz umarza postępowanie w zakresie w odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 15 października 2018 r. (...) – 2018 w zakresie zmienionym decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 24 lipca 2019 r. (...) – 2018;

2. w pozostałym zakresie oddala odwołania.

UZASADNIENIE

W dniu 6 grudnia 2018 r. **L. S.** złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 31 października 2018 r.

znak: (...) oraz decyzji z dnia 15 października 2018 r. znak:

(...) o ponownym ustaleniu kapitału początkowego. Odwołująca wskazała, że w załączeniu przesyła wnioski dowodowe oraz dokumentację złożoną do ZUS-u w celu ustalenia kapitału początkowego i uznania wysokości wynagrodzenia otrzymywanego przez nią w (...) Spółka z o.o. z siedzibą w K. w latach

31 marca 1992 r. – 2 czerwca 1993 r. i w ślad za tym wyliczenia emerytalnego. Zaznaczyła również, że kontaktowała się z byłym pracodawcą, który nie ma jednak wiedzy na temat przechowywania akt pracowniczych, a sprawa jest w sądzie (odwołanie k. 3 a.s.).a

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 11 marca 2019 r. **Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.** wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Uzasadniając swoje stanowisko w sprawie organ rentowy wyjaśnił, że odwołująca

na potwierdzenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne za okres zatrudnienia w (...) Spółka z o.o. z siedzibą w K.

od 31 marca 1992 r. do 2 czerwca 1993 r. przedłożyła świadectwo pracy, jednakże za okres ten przyjęto wynagrodzenie minimalne. Ze świadectwa pracy wynika, że odwołująca otrzymywała wynagrodzenie w wysokości 500 dolarów amerykański i 4.000 koron czeskosłowackich, a średnia płaca po przeliczeniu na złotówki wynosi 10.273.400 zł miesięcznie. Natomiast zestawienie wskazuje jedynie wynagrodzenie w okresie I-IV również w walutach obcych. Zdaniem organu rentowego wszystkie składniki wynagrodzenia,

które mają być przyjęte do podstawy wymiaru świadczenia muszą być ustalone w sposób pewny i nie budzący wątpliwości. Nie jest więc możliwe przyjęcie do podstawy uśrednionej kwoty wynagrodzenia a także wynagrodzenia wyrażonego w walutach obcych, dlatego też za sporne okresy przyjęte zostały kwoty minimalnego wynagrodzenia (odpowiedź na odwołanie k. 22 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Odwołująca L. S. w okresie od 1 października 1980 r. do 31 stycznia

1991 r. była zatrudniona w Przedsiębiorstwie Państwowym (...) w W. (dalej jako (...)), gdzie pracowała jako młodszy dokumentalista, laborant, młodszy renowator, a ostatecznie jako renowator. Po zakończeniu stosunku pracy w styczniu 1991 roku (...) uległy przekształceniu na spółkę akcyjną, a następnie, na spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością (świadectwo pracy

z 31.01.1991 r. k. 14 a.r., zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu k. 15-16 a.r.

– tom (...)).

W dniu 31 marca 1992 r. L. S. zawarła z (...) Sp. z o.o. z siedzibą w K. umowę o wykonanie pracy za granicą. Na podstawie powyższej umowy, odwołująca w okresie od 31 marca 1992 r. do 30 czerwca 1993 r. pracowała w usługach eksportowych w B. na Słowacji na stanowisku pozłotnika. Odwołująca była zatrudniona w (...) w W., lecz pracowała na kontrakcie. Z tytułu powyższej umowy odwołującej wypłacano wynagrodzenie w dolarach amerykańskich (USD) i koronach czeskosłowackich (K.), składające się z części stałej w wysokości 400 USD

i 2.400 K. oraz części ruchomej w wysokości 100 USD i 600 K.. Odwołująca otrzymywała wynagrodzenie w B., ale rozliczała się w polskim Urzędzie Skarbowym. W okresie od kwietnia do grudnia 1992 roku odwołująca uzyskała przychód w wysokości 9.061.740 zł, zaś w okresie od stycznia do lipca 1993 roku uzyskała przychód wynoszący 32.188.760 zł.

Z powyższego tytułu zatrudnienia odwołująca otrzymała w 1993 roku kwoty netto:

- za styczeń – 500 USD + 4.000 K. + 1.450 K.,
- za luty – 500 USD + 4.000 S. + 1.250 S. – od 8 lutego 2019 r. w Słowacji przyjęto nową walutę, koronę słowacką (Sk) w miejsce dotychczas obowiązujące, korony czeskosłowackiej (K.),
- za marzec – 830 USD + 4.000 S. + 1.450 S.,
- za kwiecień – 1.259 USD + 4.000 S. + 1.300 S.,

(świadectwo pracy z 12.05.1993 r. k. 16 a.r., zestawienie wynagrodzenia z 27.04.1993 r.

k. 18 a.r. – tom (...); umowa o wykonanie pracy za granicą z 31.03.1992 r. k. 4 a.s.,

kopie deklaracji podatkowych PIT k. 38-39 a.s., zeznania odwołującej k. 40-41 a.s.).

W dniu 28 sierpnia 2018 r. L. S. złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniosek o emeryturę. Do wniosku odwołująca załączyła kwestionariusz z informacją o okresach składkowych i nieskładkowych oraz dokumenty na ich potwierdzenie, w tym dokumenty z okresu zatrudnienia

w (...) Sp. z o.o. od 31 marca 1992 r. do 30 czerwca 1992 r. w postaci świadectwa pracy za powyższy okres oraz zestawienia wynagrodzenia za okres od stycznia do kwietnia 1993 roku (wniosek o emeryturę z 28.08.2018 r. z załącznikami k. 1-19 a.r. tom (...)).

Rozpoznając powyższy wniosek ZUS (...) Oddział w W. w pierwszej kolejności wydał w dniu 12 września 2018 r. decyzję znak: (...) -2018, na podstawie której ustalił kapitał początkowy odwołującej w wysokości 58.528,36 zł. Do ustalenia kapitału początkowego przyjęto podstawę wymiaru w kwocie 581,14 zł, wyliczoną z przyjęciem wskaźnika wysokości podstaw wymiaru wynoszącego 47,60% ustalonego z 10 kolejnych lat kalendarzowych z przedziału 1982-1991. Do ustalenia kapitału początkowego Zakład nie uwzględnił okresów:

- od 6 listopada 1985 r. do 6 listopada 1985 r. – jako okresu sprawowania opieki nad dzieckiem przekraczającego długość przewidzianą w art. 7 ust. 5 ustawy o emeryturach i rentach z FUS,
- od 27 sierpnia 1990 r. do 31 sierpnia 1990 r. oraz od 27 grudnia 1990 r. do 31 grudnia 1990 r. – okresów przebywania przez odwołującą na urlopie bezpłatnym.

Z kolei decyzją z dnia 13 września 2018 r. znak: (...) organ rentowy przyznał odwołującej emerytury w kwocie zaliczkowej od 7 sierpnia 2018 r.,

tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego, ustalając jej wysokość w kwocie 1.219,85 zł brutto (decyzje ZUS: ws. ustalenia kapitału początkowego z 12.09.2018 r. k. 2-5 tom (...));

ws. przyznania emerytury w kwocie zaliczkowej z 13.09.2018 r. k. 21 a.r. tom (...)).

Następnie decyzją z dnia 15 października 2018 r. znak: (...) -2018 organ rentowy ponownie ustalił kapitał początkowy odwołującej w wysokości 74.477,15 zł.

Do ustalenia kapitału początkowego przyjęto podstawę wymiaru w kwocie 662,21 zł, wyliczoną z przyjęciem wskaźnika wysokości podstaw wymiaru wynoszącego 54,24% ustalonego z 10 kolejnych lat kalendarzowych z przedziału 1985-1994. Do ustalenia kapitału początkowego Zakład ponownie nie uwzględnił okresów wymienionych w decyzji z dnia

12 września 2018 r. Za okres zatrudnienia odwołującej w (...) Spółka z o.o. z siedzibą w K. od 31 marca 1992 r. do 2 czerwca 1993 r. przyjęto wynagrodzenie minimalne. W oparciu o tak ustalony kapitał początkowy odwołującej organ rentowy decyzją z dnia 31 października 2018 r. znak: (...) przyznał jej emeryturę od 7 sierpnia 2018 r. w wysokości 1.461,63 zł brutto (decyzje ZUS:

ws. ponownego ustalenia kapitału początkowego z 15.10.2018 r. k. 6-10 tom (...);

ws. przyznania emerytury z 31.10.2018 r. k. 34-35 a.r. tom (...)).

W toku postępowania, w dniu 14 czerwca 2019 r. odwołująca złożyła w (...) Oddziale ZUS wniosek o ponowne obliczenie emerytury z uwzględnieniem dokumentacji z okresu pracy w Spółdzielni Pracy im. (...) w W.. Rozpoznając powyższy wniosek organ rentowy decyzją z dnia 24 lipca 2019 r. znak: (...) -2018 ponownie ustalił kapitał początkowy odwołującej w wysokości 73.983,91 zł. Do ustalenia kapitału początkowego przyjęto podstawę wymiaru w kwocie 655,01 zł, wyliczoną z przyjęciem wskaźnika wysokości podstaw wymiaru wynoszącego 53,65% ustalonego z 10 kolejnych lat kalendarzowych z przedziału 1984-1993. Do ustalenia kapitału początkowego Zakład nie uwzględnił okresów przebywania przez odwołującą na urlopie bezpłatnym od 27 sierpnia 1990 r. do 31 sierpnia 1990 r. oraz od 27 grudnia 1990 r. do 31 grudnia 1990 r. Następnie organ rentowy decyzją z dnia 25 lipca 2019 r. znak: (...) przeliczył emeryturę odwołującej ustalając jej wysokość w kwocie 1.524,15 zł brutto, z uwzględnieniem waloryzacji z 1 marca 2019 r. (wniosek odwołującej z 14.06.2019 r. z załącznikami, decyzja ZUS ws. przeliczenia emerytury z 25.07.2019 r. – nieoznaczone karty a.r. tom (...); decyzja ZUS ws. ponownego ustalenia kapitału początkowego z 24.07.2019 r. – nieoznaczone karty a.r. tom (...)).

Hipotetyczna wysokość kapitału początkowego i emerytury z uwzględnieniem wynagrodzenia za okres od 31 marca 1992 r. do 2 czerwca 1993 r. w wysokości wynikającej ze świadectwa pracy wystawionego przez (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. oraz dane zawarte w rozliczeniu z Urzędem Skarbowym w Polsce za okres od kwietnia do grudnia

1992 roku, tj. przychód 9.061.740 zł oraz od stycznia do lipca 1993 r. tj. przychód 32.188.760 zł, wynosi odpowiednio: kapitał początkowy – 76.937,08 zł; emerytura od 7 sierpnia 2018 r. – 1.498,92 zł (1.568,92 zł po waloryzacji od 1 marca 2019 r.) (pismo procesowe ZUS z 01.08.2019 r. k. 50 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie wymienionych wyżej dowodów z dokumentów i zeznań odwołującej. Tak zebrany materiał dowodowy Sąd ocenił co do zasady jako spójny i przekonujący, a przez to wiarygodny w zakresie, w jakim wynikały z niego przedstawione wyżej okoliczności. Treść poszczególnych dowodów ani ich walor nie budziły wątpliwości i nie była kwestionowana przez strony postępowania, które nie wnosiły również o jego uzupełnienie. Sąd miał przy tym na względzie, że część z okoliczności faktycznych – w tym dotyczących zatrudnienia odwołującej w (...) w K. w okresie od 31 marca 1992 r. do 30 czerwca 1993 r. oraz przypadającej na ten okres pracy odwołującej za granicą – miała charakter bezsporny.

Oceniając dowody z dokumentów przedłożonych przez odwołującą, a także dowód z jej przesłuchania, Sąd nie znalazł podstaw do uznania ich za niewiarygodne i dokonał w oparciu o nie ustaleń faktycznych, przy czym z uwagi na istotę sporu, zwłaszcza zasady ustalania podstawy wymiaru na poczet ustalenia wysokości kapitału początkowego i emerytury w przypadku osób pracujących za granicą – o czym będzie mowa poniżej – zważył, że nie miały one charakteru decydującego dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie było niezasadne.

Spór w niniejszej sprawie koncentrował się na wysokości kapitału początkowego i emerytury L. S.. Odwołująca kwestionowała nieuwzględnienie przez organ rentowy w ramach ustalania wysokości emerytury zarobków otrzymywanych przez nią za okres jego pracy za granicą. Kwestionując zaskarżoną decyzję odwołująca domagała się ponownego przeliczenia przysługującej jej emerytury, w tym również kapitału początkowego, z uwzględnieniem wartości wynagrodzenia za okres wykonywania pracy kontraktowej w okresie od 31 marca 1992 r. do 6 czerwca 1993 r.

Przed przystąpieniem do rozważań merytorycznych nad zasadnością odwołania Sąd Okręgowy zważył, że postępowanie w niniejszej sprawie podlegało częściowemu umorzeniu. W toku procesu odwołująca złożyła w ZUS wniosek o przeliczenie przyznanej jej emerytury z uwzględnieniem dodatkowo przedłożonych dokumentów, skutkiem czego organ rentowy wydał decyzję z dnia 24 lipca 2019 r. znak: (...) - 2018 w przedmiocie ponownego ustalenia kapitału początkowego oraz decyzję z dnia 25 lipca 2019 r. znak: (...) o przeliczeniu emerytury. Efektem powyższego była zmiana decyzji skarżonych przez odwołującą jeszcze w toku postępowania odwoławczego. Zgodnie natomiast z art. 477¹³ § 1 k.p.c. zmiana przez organ rentowy zaskarżonej decyzji lub wojewódzki zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności zaskarżonego orzeczenia przed rozstrzygnięciem sprawy przez sąd - przez wydanie decyzji lub orzeczenia uwzględniającego w całości lub w części żądanie strony - powoduje umorzenie postępowania w całości lub w części; poza tym zmiana lub wykonanie decyzji lub orzeczenia nie ma wpływu na bieg sprawy. W konsekwencji powyższego Sąd Okręgowy w pkt 1 wyroku umorzył postępowanie w zakresie, w jakim skarżone decyzji zostały zmienione decyzjami wskazanymi powyżej.

Przechodząc do meritum Sąd Okręgowy wskazuje, że L. S., jako osobie urodzonej po 31 grudnia 1948 r., przysługuje prawo do emerytury w myśl art. 24 i następnych ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1270) . Zasady obliczania wysokości przysługującej ubezpieczonej emerytury określają przepisy art. 25-26 ustawy emerytalnej. Zgodnie

z art. 26 ustawy emerytalnej emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 ustawy przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183 ustawy. Z kolei zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24 ustawy, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 300), z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185.

Jednym z podstawowych elementów obliczenia wysokości emerytury jest kapitał początkowy. Zgodnie z art. 173 ust. 1 ustawy emerytalnej kapitał początkowy ustala się dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek. Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy, tj. na dzień 1 stycznia 1999 r. (ust. 3). Z kolei w myśl art. 174 ust. 1 i 2 ustawy kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12.

Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6;
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-3 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

Regulacje określające dowody dopuszczalne przed Zakładem Ubezpieczeń Społecznych określa rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r.

w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011 r. nr 237, poz. 1412). Zgodnie z § 21 ww. rozporządzenia środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia. Z kolei zgodnie z § 22 ust. 1 rozporządzenia środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania oraz spółdzielczej umowy o pracę jest świadectwo pracy, zaświadczenie płatnika składek lub innego właściwego organu, wydane na podstawie posiadanych dokumentów lub inny dokument, w tym w szczególności:

- 1) legitymacja ubezpieczeniowa;
- 2) legitymacja służbowa, legitymacja związku zawodowego, umowa o pracę, wpis w dowodzie osobistym oraz pisma kierowane przez pracodawcę do pracownika w czasie trwania zatrudnienia.

Zważyć przy tym należy, że w postępowaniu przed sądem ubezpieczeń społecznych w sprawach o świadczenia emerytalno-rentowe prowadzenie dowodu z zeznań świadków lub z przesłuchania stron nie podlega żadnym ograniczeniom. Według art. 473 § 1 k.p.c.

w postępowaniu w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie stosuje się przed sądem przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu z zeznań świadków

i z przesłuchania stron. Ten wyjątek od ogólnych zasad, wynikających z art. 247 k.p.c., sprawia, że każdy istotny fakt (np. taki, którego ustalenie jest niezbędne do przyznania ubezpieczonemu prawa do emerytury), może być dowodzony wszelkimi środkami dowodowymi, które sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 4 października 2007 r., I UK 111/07). Oznacza to, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości mogą być udowodniane wszelkimi

środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego. Pamiętać jednak należy, że zaliczenie nieudokumentowanych okresów składkowych do uprawnień oraz wzrostu świadczeń emerytalno-rentowych wymaga dowodów nie budzących wątpliwości, spójnych i precyzyjnych (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 9 stycznia 1998 r., II UKN 440/97; z 4 lipca 2007 r., I UK 36/07; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 30 października 2013 r., III AUa 269/13).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy Sąd Okręgowy zważył, że bezspornie L. S. w okresie od 31 marca 1992 r. do 30 czerwca 1999 r. była zatrudniona w (...) w W.. W ramach powyższego zatrudnienia, na podstawie umowy zawartej z pracodawcą, odwołująca została skierowana do pracy w B. na terenie Słowacji w charakterze pracownika kontraktowego, gdzie pracowała na stanowisku pozłotnika. Odwołująca kwestionując skarżone decyzje wniosła o ustalenie kapitału początkowego i wysokości emerytury poprzez uwzględnienie uzyskanego w powyższym okresie wynagrodzenia. Na potwierdzenie wysokości wynagrodzenia odwołująca przedłożyła dokumentację w postaci świadectwa pracy, umowy o wykonanie pracy za granicą, zestawienie wynagrodzenia za okres od stycznia do kwietnia 1993 r., a także deklaracje PIT wystawione przez byłego pracodawcę.

Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego w sprawie Sąd Okręgowy zważył jednak, że żądanie odwołującej nie mogło zostać uwzględnione. Przede wszystkim zarobki osiągnięte przez ubezpieczoną w okresie zatrudnienia na terenie Słowacji nie mogły być przyjęte do ustalenia kapitału początkowego – i w konsekwencji wysokości emerytury – z uwagi na brak zaświadczenia potwierdzającego fakt opłacenia od tych kwot składek na ubezpieczenie społeczne w kraju. Wymóg taki wynika zaś z § 10 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 1 kwietnia 1985 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent (Dz. U. z 1989 r. Nr 11, poz. 63 z późn. zm.). Rozporządzenie to z mocy art. 194 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zachowuje aktualność do oceny rozpatrywanego stanu faktycznego. Zgodnie bowiem z art. 174 ust. 3 ustawy emerytalnej podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r., a zatem odpowiednio na zasadach dotyczących podstawy wymiaru emerytury. W myśl zaś powołanego § 10 pkt 1 i 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 kwietnia 1985 r. jeżeli w okresie, z którego wynagrodzenie przyjmuje się do ustalenia podstawy wymiaru, pracownik był zatrudniony za granicą, do ustalenia podstawy wymiaru przyjmuje się za okresy tego zatrudnienia:

- 1) kwoty, od których za te okresy opłacono składkę na ubezpieczenie społeczne w kraju, albo
- 2) jeżeli okres zatrudnienia za granicą przypada przed dniem 1 stycznia 1991 r. - kwoty wynagrodzenia przysługującego w tych okresach pracownikowi zatrudnionemu w kraju w takim samym lub podobnym charakterze, w jakim pracownik był zatrudniony przed wyjazdem za granicę.

Odnosząc się do powyższej regulacji wskazać należy, że w przypadku odwołującej – wykonującej pracę za granicą po 1991 roku – brak jest informacji, czy za okres jej pracy w Słowacji były opłacane składki na ubezpieczenie społeczne w kraju, co powoduje, że do obliczenia wysokości kapitału początkowego i emerytury nie można przyjąć wynagrodzenia osiągniętego przez ubezpieczoną w spornym okresie. Co prawda odwołująca przedłożyła deklaracje PIT wystawione przez pracodawcę, co pozwala przyjąć, że była rozliczana w polskim Urzędzie Skarbowym, brak jednak informacji odnośnie tego, czy takie rozliczenia miały miejsce z polskim organem rentowym. W toku postępowania Sąd podjął próbę uzyskania dokumentacji osobowo-płacowej odwołującej, co mogłoby pozwolić na zdobycie stosownych informacji w powyższym zakresie, jednakże ostatecznie otrzymał pismo z dnia 25 lipca 2019 r. od podmiotu przechowującego dokumentację pracowniczą

z (...) Archiwum Państwowego w W. – w którym wskazano, że nie odnaleziono akt osobowych odwołującej. Co się zaś tyczy wynagrodzenia zastępczego wskazać należy, że brak było podstaw do jego zastosowania. Wynagrodzenie zastępcze, przewidziane w § 10 pkt 2 ww. rozporządzenia, dotyczy bowiem jedynie tych osób, których okres zatrudnienia za granicą przypadła przed dniem 1 stycznia 1991 r.

Sąd Okręgowy zważył również, że z dokumentacji przedstawionej przez odwołującą nie można w sposób dostatecznie precyzyjny ustalić jakie dokładnie wynagrodzenie odwołująca uzyskała w toku całego okresu spornego zatrudnienia. Tymczasem, jak wspomniano powyżej, przy dochodzeniu przez ubezpieczonych ustalenia wysokości świadczenia składniki wynagrodzenia z danego okresu muszą być wykazane w sposób pewny i nie budzący wątpliwości. W przypadku odwołującej Sąd stwierdził, że pracując za granicą otrzymywała wynagrodzenie w walutach obcych, przy czym jego wartość była zmienna. W świadectwie pracy wystawionym przez (...) Sp. z o.o. w K. wskazano, że wynagrodzenie odwołującej wynosiło 500 USD i 4.000 K., a średnia płaca po przeliczeniu na złotówki wynosiła 10.273.500 złotych miesięcznie. W ocenie Sądu brak jednak podstaw do przyjęcia uśrednionej wysokości wynagrodzenia na tło całego okresu zatrudnienia. Z umowy o pracę za granicą podpisaną z dnia 31 marca 1992 r. wynika, że wynagrodzenie składało się z części stałej – wynoszącej 400 USD i 2.400 K. oraz części ruchomej, wynoszącej 100 USD i 600 K. W przedmiotowej umowie, a także w pozostałych dokumentach przedłożonych przez odwołującą, brak jednak wyjaśnień co do tego jak pracodawca rozumiał „ruchomość” drugiej części wynagrodzenia. Należy zatem zdaniem Sądu przyjąć, że ta część wynagrodzenia miała charakter zmienny – na co wskazuje zastosowana przez pracodawcę nomenklatura – przy czym brak informacji co do zasad jego ustalania. Miało to znaczenie o tyle, że w przedłożonym przez odwołującą w ZUS zestawieniu wynagrodzenia za okres od stycznia do kwietnia 1993 roku wynagrodzenie w poszczególnych miesiącach różne wartości. Nie obejmowało również całego spornego okresu zatrudnienia, zaś przy braku zasad ustalania „części ruchomej” wynagrodzenia nie było podstaw do tego, aby ujęte w zestawieniu kwoty w jakikolwiek sposób transponować na pozostałe miesiące pracy odwołującej na terenie Słowacji. Powyższych wątpliwości nie rozwiały również przedłożone przez odwołującą kopie deklaracji PIT wystawionych przez (...) w K., które choć zawierały informacje co do ustalenia wysokości przychodu odwołującej za dane okresy w latach 1992 i 1993, to jednak bez możliwości rozróżnienia za jakie miesiące jakie kwoty zostały wypłacone.

Wobec powyższych okoliczności, a w szczególności wobec braku dowodu, by pracodawca odwołującej za sporny okres opłacił składki, decyzję należało uznać za prawidłową. Organ rentowy zasadnie przyjął przy tym wynagrodzenie minimalne. Zgodnie z art. 15 ust. 2a ustawy emerytalnej jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy. W orzecznictwie wskazuje się przy tym na szczególne znaczenie powyższego przepisu w sprawach dotyczących osób, które pracowały za granicą. Wprowadzenie tego przepisu było podyktowane tym, że znaczna rzesza ubezpieczonych nie była w stanie przedłożyć brakującej dokumentacji płacowej, wskutek czego była pozbawiona możliwości uzyskania wyższego świadczenia (w podstawie wymiaru emerytury/renty za okresy nieudokumentowane zarobkami przyjmowano zerową podstawę wymiaru składek), co było dla nich krzywdzące i wywoływało uzasadnione wątpliwości. Wolą ustawodawcy było więc przyjęcie jako podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne za okres pracy, w którym nie można wskazać faktycznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, kwoty obowiązującego w tym okresie najniższego wynagrodzenia za pracę jako rozwiązania zapewniającego minimalną ochronę prawną, zaś biorąc pod uwagę, że żaden zatrudniony nie mógł zarabiać mniej niż wynosiła kwota najniższego wynagrodzenia za pracę, jest to rozwiązanie racjonalne. Z tego rozwiązania może również skorzystać ubezpieczony zatrudniony za granicą. Jest bowiem oczywiste, że osoba pracująca w tym okresie w kraju, niezależnie od zajmowanego stanowiska, musiała uzyskiwać co najmniej najniższe wówczas obowiązujące wynagrodzenie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 5 grudnia 2016 r., III UK 33/16).

Z uwagi zatem na powyższe organ rentowy był uprawniony i zobowiązany do zastosowania regulacji z art. 15 ust. 2a ustawy emerytalnej i przyjęcia w okresie wykonywania przez ubezpieczoną pracy poza granicami kraju wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę.

W tych okolicznościach Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do uwzględnienia odwołania i zmiany skarżonych decyzji zgodnie z żądaniem odwołującej, skutkiem czego odwołanie, w zakresie w jakim postępowanie nie zostało umorzone – o czym była mowa na wstępie – podlegało oddaleniu, o czym Sąd orzekł w pkt 2 wyroku podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć (...)

K.S.